

Kontrollerer hvor fuglen har fløyet

Skjer det endringer i naturen er det ikke mennesker eller maskiner som er de første som vanligvis merker det, men fuglene. Akkurat derfor er det viktig å vite hvor mange som finnes, og ikke minst hvor fuglen flyr eller har fløyet. På Polarmiljøsentret i Tromsø har et knippe forskere kartlegging av fugler langs hele norskekysten som sin viktigste oppgave.

Forsker Geir Systad fra Norsk institutt for naturforskning på fugletellingstokt i Lofoten. Han blir assistert av mannskap fra KV Farm (Foto: Tom Opdahl).

-En fantastisk dag, sier forsker Geir Systad, og viser begeistret fram fotografier tatt på forskningstokt med fly over Lofoten og Vesterålen i månedsskiftet mars/april. Systad er forsker ved Norsk institutt for naturforskning (NINA)avdeling ved Polarmiljøsentret i Tromsø og arbeider med SEAPOP.

Totalt ni forskere jobber fast med SEAPOP i Tromsø og Trondheim. Det er NINA, Norsk Polarinstitut og Tromsø Museum som sammen har ansvaret for SEAPOP. Svært viktig for forskingsarbeidet er båtstøtten fra Kystvakta.

-Finner det sted endringer i miljøet langs norskekysten, for eksempel oljeutslipp, er det fuglene som oftest merker det først. Derfor er det

viktig å holde kontroll over bestanden, understreker Systad.

SEAPOP (avledet av den engelske termen for sjøfuglbestander – seabird populations) ble startet i 2005 og er et helhetlig og langsiktig overvåkings- og kartleggingsprogram for norske sjøfugler. Arbeidet organiseres og utføres av Norsk institutt for naturforskning (NINA) i tett samarbeid med Norsk Polarinstitut, og Tromsø Museum, Universitetsmuseet, og er så langt finansiert av Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet og Oljeindustriens Landsforening. SEAPOP ble landsdekkende i 2008.

Teller

Men, hvordan skal man telle fugl når den neste fuglen man skal telle er fløyet før man tar fått notert ned den forrige?

Løsningen består i at Systad og hans kolleger fra NINA har med godt fotoutstyr og tar bilder av flest mulig fugl. På den måten kan de telle det de ikke rakk når de kommer hjem. Et område dekkes sommer, høst, vinter og vår og skal telles hvert tiende år.

I tillegg overvåkes fuglene årlig på utvalgte lokaliteter langs kysten. På den måten får man et grunnlag for å kunne si om det er færre eller flere fugler av de ulike artene i store områder, opplyser Systad.

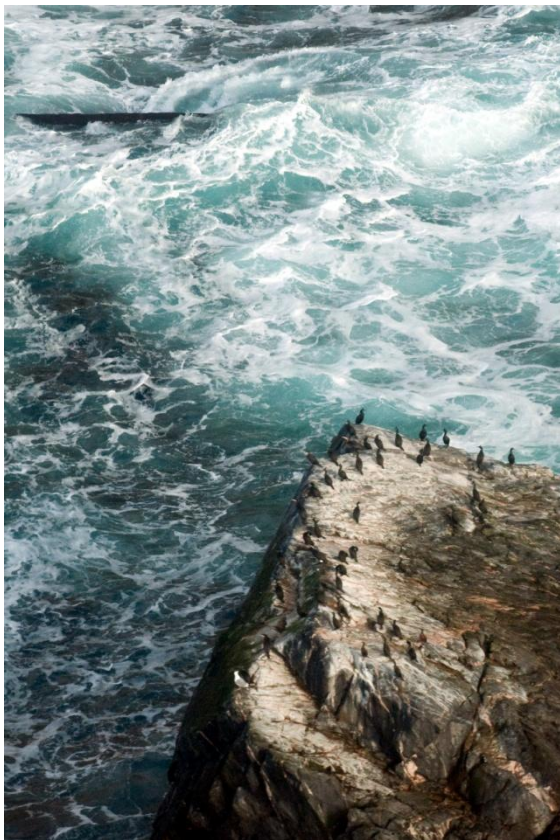
-Det vi har begynt å forstå er at sjøfugl ikke holder seg til et sted eller et begrenset geografisk område over tid. Sammenligner vi med tellinger gjort på åttitallet finner vi mange sjøfugler i andre områder nå. Grunnen til at dette har skjedd er at de flytter etter maten, sier Systad

(fortsettelse neste side)

Foto: Fantastisk utsikt på klare dager for fugletellere i fly. Her ser vi Trenyken med Røst i bakgrunnen. (Foto: Geir Helge Systad).

De tellingene som Systad nylig har vært med å gjøre over Lofoten og Vesterålen er spesielt viktig for ei offensiv olje og gassnæring som presser på for å starte leiteboring i området. Ved å fremskaffe og vedlikeholde grunnleggende kunnskap om sjøfugl bidrar det til en bedre forvaltning av disse marine miljøene. Det gjør det mulig å modellere effekter av menneskets inngrep og skille disse fra det som primært skyldes naturlig variasjon.

Skarven blir talt opp mens den sitter og hviler på en stein ute i havet (Foto: Geir Helge Systad)

-Det har vært lett å skylda på oljenæringa, men de er selv påpasselig med å klargjøre at en oljeinstallasjon isolert sett ikke fører til at fuglebestanden går tilbake. Det er utslipp som fører til nedgang, og innenfor olje og gassnæringa har vi nøyaktig statistikk for utslipp. Andre mulige årsaker er utslipp fra fartøyer, bifangst i fiskerinæringa, nedgang i fiskeslag som fuglene spiser, økt turisme, klimaendringer og innføring av nye arter som for eksempel kongekrabbe, sier Systad.

- Med god oversikt over fuglebestandene, er det mulig å forutsi konsekvensene av menneskelig påvirkning på disse. Kunnskapene samlet inn i regi av SEPOP gir et mye bedre grunnlag enn det vi hadde før, understreker Systad.

Folk følger med

Han og de andre forskerne ved NINA skryter av den innsatsen folk som bor langs kysten gjør.

-Folk er opptatt av fugler, de er lette å se og de fleste har et godt forhold til dem. Derfor får vi som oftest raskt beskjed hvis det har skjedd noe, som for eksempel mindre eller større oljeutslipp. Det er et viktig bidrag for oss, sier forsker ved NINA, Polarmiljøsenteret i Tromsø, Geir Systad.

Denne artikkelen er skrevet av Helge M. Markussen, mediekontakt ved Polarmiljøsenteret.

Utgitt av Polarmiljøsenteret 2009